

Sandø og Suderø iaar i Maanederne Juni, Juli og August ialt kun have været klare fra Morgen til Aften i 15 Dage.

I det hele taget synes det, som om der har været en Nedgang i Somrenes Godhed for Opmaalningen i de fire Aar, Arbejdet nu har staaet paa deroppe.

Dr. Th. Thoroddsen's Undersøgelser paa Island 1898. I Sommeren 1898 har Dr. Thoroddsen undersøgt den Del af Islands Højland, som han endnu ikke havde undersøgt, nemlig Højsletterne NV. for Langjökull samt Bjærglandet bagved Borgarfjordens Dale. Dr. Th. rejste fra Kjøbenhavn d. 24. Juni og kom tilbage d. 18. September. Da Udrustningen for Teltlivet i det Indre var bleven fuldstændiggjort i Reykjavik, drog Th. op til Borgarfjorden og rejste over Bæjarhreppúr og Hvitársíða til Gaarden Fljótstunga, hvor den egentlige Fjeldrejse begyndte.

De højt liggende Egne, som skulde undersøges, ere helt ubeboede, og derfor maatte de rejsende hele Tiden bo i Telt; Vejret var denne Sommer raakoldt, og det regnede ofte, ligesom det ogsaa undertiden sneede, men da Taage var sjælden, kunde Undersøgelserne udføres uden større Hindringer. Vest for Langjökull og Nord for Eiriksökull er der paa Højlandet en stor Lavamark, Hallmundarhraun, som ikke før er bleven undersøgt i sin Helhed. Man kjendte kun nærmere den Arm, der er flydt ned til Bygden ved Gilsbakki; her findes bl. a. den berømte Hule, Surtshellir. Dr. Th. undersøgte i Begyndelsen af Rejsen Hallmundarhraun, og dens Udspring fandtes at være en Kraterække i Randen af Langjökull. Lavaørkenen, der er vanskelig at passere, bestaar af Pladelava med store Ujævnheder og kan sammenlignes med et kulsort Hav med store Dønninger, der pludselig er størknet. Den nordvestlige Rand af Langjökuls Grundfjælde er bleven gennemklovet af milelange Spalter og terrasseformigt sænket, og paa en af Spalterne findes de Kratere, hvorfra Hallmundarhraun stammer. Disse Spalter have ogsaa udgydt ældre Lavaer, før Sænkningerne vare saa vidt fremskredne som nu. Denne Lavaørken er meget rig paa Huler, hvoraf flere have en betydelig Størrelse.

Eiriksökuls og Langjökuls Firnmarker hvile ligesom andre Snemarker i Islands Indre paa vældige, sonderstykkede Breccieplateauer, der hæve sig over det egentlige Højland som brede Kupler. Rimeligvis have disse Plateaustykker oprindelig været sammenhængende og have dannet et omtrent 1000 M. tykt Tuf- og Brecciedække over hele det indre Island, som senere af Erosionen er blevet sønderskaaret og bortført, saa at nu kun nogle Rester ere tilbage. Underlaget under dette Brecciedække bestaar alle Vegne af Basaltbænke med Hældning fra Kysten indefter. Fra Eiriksökull strække 5 meget bratte Gletschere sig ned over Fjeldsiderne; af disse Gletschere, hvoraf nogle have nedført meget store Morænemasser, vare 2 før kjendte, medens man fra Langjökuls nordvestlige Side intet kjendte til særskilte Isstrømme; her fandt Dr. Th. 9 nye Gletschere, hvoraf to meget store.

Over Højfladerne NV. for Langjökull, Stórisandur, Arnarvatnsheiði, Grimstungnaheiði og Tvidæggra gjorde Dr. Th. flere længere Udflugter. Jordbunden bestaar her af mægtige, præglaciale Lavaer med tydelige Skuringsmærker i Overfladen og en Mængde erraticke Blokke. Paa de vestligere Højflader (Tvidæggra) træder den faste Klippe sjælden frem; her findes i Overfladen mægtige Moræner og i Lavningerne udstrakte Moser og Sumpe samt et Utal af store og smaa Søer. Her findes i Moserne mægtige Tuedannelser (rústir) med en ejendommelig Form; da de efter al Sandsynlighed kunne give nogle Oplysninger om Dannelsen af de i Island saa hyppige Tuer, blev de underkastede en nærmere Undersøgelse. Kortet er i disse Egne meget ufuldkomment, og en hel Del Opmaalinger og Undersøgelser foretoges for at bestemme de mange Søers indbyrdes Beliggenhed. Paa Tvidæggra er Højlandet forholdsvis lavt, omtr. 500 M. o. H.; Plantevæksten er betydelig og tjener til Sommergræsning for store Faareflokke fra Nord- og Sydlandet; Søerne ere fulde af Ørreder og Foreller, og Fuglelivet er meget rigt, i Særdeleshed er der her en Mængde Svaner.

Fra Højlandet NV. for Langjökull gjorde Th., efter at Undersøgelserne her vare afsluttede, en Udflugt til Borgarfjordens Lavland og Dale og drog saa atter tilfjælds for at undersøge Bjærglandet ved Ok, Kaldidalur og Sútur. Ok er en mægtig præglacial Lavakuppel, der før Istiden har udsendt store Lavastrømme til alle Sider; man havde før troet, at de præglaciale Lavaer ved Reykjavik stammede fra denne Vulkan, men det viste sig ikke at være Tilfældet; derimod have fra Ok flere Lavastrømme flydt ned i Dalene, f. Ex. i Flókadalur, hvor to Elve have nedgravet sig dybe Lejer paa begge Sider af Lavastrømmen. Dalene vise sig altsaa at være meget ældre end Istiden.

Fra sin Teltplads ved Ok gjorde Dr. Th. Udflugter til Kaldidalur for at undersøge de derværende smaa Gletschere og rejste derpaa til Lundareykjadalur og Skoradalur og derpaa op til Fjeldøerne Reyðarvatn og Hvalvatn. Bjærgene her omkring ere meget vilde og storslaede og meget sønderskaarne af Erosionen, saa at flere udmærkede Profiler give et godt Indblik i Bjærgenes geologiske Bygning. De dybe Søer synes at være udhulede af Istidens Jøklar; oprindelig fandtes her dog Bækkener i Basalten, der siden udfyldtes af Tuf og Breccie, men disse Bjærgarter ere siden tildels blevne eroderede af Jøklerne. Høje Tuffjælde, som Thverfell, Hvalfell og Sútur, staa dog endnu tilbage.

Efter at Dr. Th. havde undersøgt Bjærgene bag ved Borgarfjordens Dale, gjorde han en længere Udflugt til Halvøen Reykjanes, hvor Vulkaner og Lavastrømme ved Grindaskord og Langahlid blev undersøgte.

Hermed har Dr. Th. nu afsluttet sin Undersøgelse af hele Island efter den oprindelig lagte Plan, saa at man nu har faaet en geografisk og geologisk Oversigt over hele det udstrakte ubeboede Højland samt Bygder, Fjorde, Dale og Næs.